

6. ZÁVĚR

Na závěr bych chtěl napsat několik slov k tématu práce : „Vývoj školství v Evropě a škola v Jehnicích“. Při získávání podkladů, čtení mnoha knih a odborných textů, souvisejících s daným tématem jakož i záznamů očitých pamětníků jsem si stále jasněji uvědomoval, jak naše vzdělanost stojí na „zádech“ našich předků. Jak oni z mála a často v nedostatku i v nepříznivých podmínkách toužili vytvořit lepší svět pro svoje děti. Jedním z takových činů bylo i odhodlání obyvatel Jehnic, kteří se v roce 1945 nesmířili s názorem odborníků zbořit úplně rozstřílenou školní budovu, ale sami odklidili trosky, udělali sbírku a školu do konce září opravili tak, že bylo možné zahájit vyučování. Nebyla zasklená okna ani kamna, ale lidé doháněli to, co se za protektorátu zameškalo. A právě zde jsem si uvědomil, že vzdělání nejsou jenom moudré knihy a učitelé, ale také podmínky umožňující studium (teplo, jídlo, čas, sešity apod.). A těchto věcí se ve středověku a někdy i později nedostávalo všem. Přesto se mnozí nezalekli nepřízně, vytrvali a pokračovali až nakonec uviděli ovoce své námahy.

První kapitola práce pojednává o vzdělanosti ve středověku od zániku Západořímské říše až vznik universit. Z obsahu vyplývá, jak velké rozdíly ve vzdělanosti v té době byly. Většina Evropy byla ngramotná, ale ve středomoří zůstala místa která si udržela znalosti předchozích generací a dělala co mohla, aby si je udržela. Ne vždy se jim to podařilo. Občas se vykytli osvícení panovníci jako Karel Veliký, kteří se obklopili nejvzdělanějšími muži té doby a přinesli renesanci do škol. V Paříži, Boloni, Oxfordu i jinde vznikaly školy na kterých přednášeli slovatní mistři Abélard, Jan ze Salisbury, Irnerius ad. Jejich věhlas byl tak velký, že přitahoval studenty i z okolních zemí. Postupem z těchto škol začaly vznikat universty, jejichž dekrety byly ve velké vážnosti a umožňovali získat majitelům lukrativní místa. Protože i ostatní panovníci ve střední a západní Evropě potřebovali vzdělané úředníky, začali i oni později zakládat university ve svých městech. Ale i oni museli často zápasit s odpůrci a tak některé university vznikaly a po čase zase zanikaly, nebo v nich byla výuka přerušena.

Druhá kapitola pojednává o školství na našem území. Zde se ukazuje, že i když jsme zakládali státní útvary na území Čech a Moravy později než ve středomoří, byli jsme oproti našim sousedům vepředu, pokud jde o vlastní písmo a překlady Bible do jazyka srozumitelného většinové populaci. To se prokázalo jak ve Velkomoravské říši, tak za Karla IV. založením University Karlovy již r. 1348 (tedy o 17 až 38 let dříve než v Rakousku, Maďarsku, Měmecku), stejně jako za Jana Husa, který svými myšlenkami o sto let předběhl M. Luthera .

Třetí kapitola popisuje Tereziánské reformy z r. 1774, které podstatným způsobem ovlivnily kvalitu školství jak v Rakousko – uherské monarchii, tak zejména na našem území, kde zaznamenávaly snad největší úspěch. Zákony a s tím spojená další nařízení podnítily zakládání škol a výstavbu nových budov nejen ve městech, ale i malých vesnicích jakou tou dobou byly Jehnice. Reformy myslely i na učitele, jejich vzdělávání a platy. Významnou úlohu v tomto procesu sehrála pražská normální škola jako škola vzorová.

Školství byla věnována velké péče i za 1. republiky, kdy bylo zřízeno mnoho nových škol a provedeny další reformy jak popisuje 4. kapitola. Pak nastala smutná doba protektorátu, kde byla prosazována politika vedoucí k pomalé likvidaci českého školství. Vysoké školy byly uzavřeny nejprve na tři roky, a pak trvale - na dobu neurčitou.

V páté kapitole věnované Jehnické škole v souvislosti s dějinami Jehnic je vidět, že i v malé obci žili lidé, kteří usilovali o vlastní školu. Domluvili se s okolními obcemi a první školu postavili již roku 1872. Škola byla záhy přeplněna žactvem a proto byla r. 1887 nařízena stavba nové budovy. Škola měla většinou štěstí na vzdělané a pokrokové správce i učitele a tak vzkvétala. To je ostatně vidět i dnes, kdy právě roku 2016 byla otevřená nově přistavěná mateřská škola.

Když se vrátím k úvodu, kde tvrdím, že naše vzdělanost stojí na vzdělanosti našich předků, na jejich „zádech“ a že vše je propojené a navazuje na sebe, myslím, že celý obsah práce s tím souhlasí. Po rozpadu Západořímské říše zůstalo nemnoho jednotlivců kteří zachovali předchozí vzdělanost. Ti jí rozvíjeli a přitáhli k sobě další lidi toužící po vzdělání. Tak vznikaly školy. Rozvíjel se jak jejich počet, tak kvality výuky. Protože se školství rozvinulo, byla potřebná institucionalizace výuky i zkoušení. V té době už nestačil pergamen a tak se do Evropy dostávala technologie výroby papíru, později knihtisk. Panovníci pochopili, že je pro ně dobré, když jsou jejich úředníci vzdělaní a tak zakládali university a také je podporovali hmotně i privilegii. Tady je právě vidět ten řetěz, kdy jeden potřebuje druhého. Jak postupoval technický vývoj a zejména průmyslová revoluce, vyvstaly další potřeby na odbornost a všeobecnou vzdělanost. K drahému stroji není možné postavit člověka, který mu nerozumí a může stroj zničit. A tak jsou potřeba střední a vysoké odborné školy.

Právě toto téma, kdy rozvoj školství a vzdělanosti souvisí s technickým rozvojem je myslím poněkud opomíjeno. Vynález parního stroje podle mne nezměnil jenom Evropu, ale i školství v ní. A to je myslím téma na další zamyšlení.